

Notat

J.nr. 24-10-000001
Ref.: DIPKRI/MELLAR
Den 2. oktober 2025

Væsentligste indhold i lovforslag om ny reguleringsmodel

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har udarbejdet forslag til Lov om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget (gødskningsloven), der bl.a. skal skabe grundlaget for gennemførelse af den nye kvælstofreguleringsmodel (NRM). Lovforslaget erstatter den eksisterende gødskningslov. Dele af husdyrbrugloven er derudover overført til lovforslaget. Nærværende notits beskriver i hovedtræk lovforslagets væsentligste indhold på baggrund af udkastet af 1. oktober 2025.

Planperioden

Med lovforslaget omlægges reguleringsperioden. Den tidligere reguleringsperiode (planperioden) gik fra 1. august til den efterfølgende 1. juli. Med lovforslaget ændres perioden til at følge kalenderåret. Ændringen foretages for at skabe bedre overensstemmelse med den periode, der følges i de tilskudsordninger m.v., der findes under EU's fælles landbrugspolitik, som f.eks. grundbetalingen. Ændringen foretages tillige for at skabe et bedre grundlag for krydskontrol af oplysninger mellem de to systemer.

Registreringsforpligtelser

Lovforslaget indeholder som hidtil bestemmelser om pligt til at være registreret i Register for Gødningsregnskab, som foreslås omdøbt til Register for Udlednings- og Gødningsregnskaber. Omdøbningsen skyldes, at det er hensigten, at det eksisterende gødningsregnskabssystem ændres og suppleres med krav om udarbejdelse af udledningsregnskab med henblik på kontrol af overholdelsen af udledningskvoten.

De hidtil gældende kriterier for registreringspligten videreføres i en let justeret form som følge af den ændrede kvælstofreguleringsmodel. Det forventes, at det hovedsageligt vil være den samme kreds, som er registreringspligtig i dag, som også vil være registreringspligtig fremover.

Derudover indeholder lovforslaget som hidtil bestemmelser rettet mod gødningsleverandører med henblik på krydskontrol af de oplysninger, som indgår i udlednings- og gødningsregnskabet. Dette indebærer blandt andet en videreførelse af reglerne om registrering i Register for Gødningsleverancer.

Kortværk

En væsentlig del af elementerne i fastsættelsen af den nye kvælstofreguleringsmodel er baseret på en række naturgivne forhold og andre data, som f.eks. afgrænsningen af kystvandoplande, nedbørsforhold m.v. En række af disse elementer vil blive udstillet på kortværk.

Lovforslaget indeholder derfor regler om udarbejdelse og særlig kundgørelsesmetode for de kortværk, der skal anvendes i reguleringen. Da reguleringen kan omfatte f.eks. afgrænsninger m.v.,

der stammer fra kortværk, der er udarbejdet i medfør af anden lovgivning, bl.a. lov om vandplanlægning, så indeholder lovforslaget også forslag til en hjemmel om en særlig kundgørelsesmetode for kortværk udstedt i medfør af disse love.

Ekspropriation

Den nye kvælstofreguleringsmodel kan indebære en højere grad af målretning i forhold til de enkelte virksomheder, da bl.a. virksomhedens beliggenhed og jordbundsforhold kan have betydning for størrelsen af de fastsatte krav.

Det kan derfor ikke udelukkes, at reguleringen i konkrete tilfælde indebærer en betydelig negativ økonomisk effekt for den enkelte landbruger. I helt konkrete tilfælde kan det på trods af en kompenserende tiltag potentielt kan indebære en betydelig negativ økonomisk effekt for den enkelte virksomhed, hvilket i visse tilfælde kan udgøre ekspropriation.

Lovforslaget indeholder derfor en hjemmel til at iværksætte ekspropriation inden for lovens rammer, og dermed bl.a. mulighed for at fastsætte de nærmere procedurer for fastsættelse m.v. af den ekspropriationserstatning, som den pågældende virksomhed i sådanne tilfælde ville have ret til efter grundlovens § 73.

Påbud og oplysningspligt

Da overholdelsen af reglerne om den nye kvælstofreguleringsmodel forudsætter overholdelse af krav om indberetning af oplysninger og indsendelse af dokumentation samt tilmelding til de i loven omhandlede registre, indeholder loven en påbudsbestemmelse.

Derudover kan der fastsættes regler om, at oplysninger, der afkræves til brug for behandlingen af sager efter loven eller bekendtgørelser udstedt i medfør af loven, skal afgives på tro og love. Erklæring af oplysninger på tro og love indebærer, at den erklærende bl.a. vil kunne straffes, hvis der forsætligt afgives en falsk erklæring.

Administrative tvangsbøder

For at sikre bedre regelefterlevelse, indeholder bestemmelsen hjemmel til at pålægge administrative tvangsbøder for manglende efterkommelse af meddelte påbud. Tvangsbøder kan pålægges, hvis der foreligger særlige omstændigheder med hensyn til varighed eller alvor af overtrædelser af regler fastsat i medfør af loven.

Ved særlige omstændigheder forstås, at virksomheden f.eks. har undladt at indsende sin udlednings- og gødningsregnskaber eller mark- og gødningsplanlægning, hvorefter det ikke er muligt at føre kontrol med om virksomheden har overholdt sine forpligtelser, eller virksomheden har begået en grov overtrædelse som f.eks. dokumentfalsk eller indgivet svigagtige oplysninger.

Administrative bestemmelser

Lovforslaget indeholder bestemmelser af mere administrativ og praktisk karakter, som ligeledes findes inden for anden lovgivning på Ministeriet for Grøn Treparts område. Dette omfatter regler om samkøring af oplysninger i kontroløjemed, offentliggørelse af kontroloplysninger, obligatorisk digital kommunikation og delegation. Der er tale om videreførelse af eksisterende bestemmelser fra gødskningsloven og husdyrbrugloven.

Strafbestemmelser og administrative bødeforlæg

Overtrædelser af reglerne om den nye kvælstofregulering sanktioneres med bøde ligesom der også gælder bødestraf i dag. Muligheden for at afslutte sådanne sager med meddelelse af et administrativt bødeforelæg, som allerede anvendes i den gældende regulering, videreføres.

Overtrædelse af reglerne for anvendelse af gødning, som overføres fra husdyrbrugloven, kan have alvorlige konsekvenser for miljøet. Der er derfor i lovforslaget hjemmel til bl.a. at straffe sådanne overtrædelser med bøde eller fængsel i op til 2 år. I lovforslaget foreslås der bl.a. en væsentlig skærpelse af det vejledende bødeniveau for overtrædelse af forbuddet mod udbringning af gødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord.

Foranstaltninger og rammer

Med lovforslaget ændres kvælstofreguleringen fra i væsentligt omfang at være tilførselsbaseret, hvor der reguleres på den maksimale mængde af kvælstof, der må tilføres dyrkningsfladen, til i stedet at være udledningsbaseret, hvor der reguleres på den maksimale mængde næringsstoffer, som må udvaskes fra marken og udledes til kystvandet

Lovforslaget indeholder dermed en bemyndigelse til at kunne fastlægge og angive en ramme for udledning af næringsstoffer og drivhusgasser. Med bemyndigelsen kan ministeren bl.a. fastsætte det udledningsmål, som reguleringen i medfør af lovforslaget skal indhente i de enkelte kystvandområder.

Lovforslaget indeholder endvidere en bred bemyndigelse til at fastsætte regler om foranstaltninger med henblik på varetagelse af hensyn, der fremgår af loven. Bemyndigelsen vil udgøre grundlaget for de krav, der skal fastsættes for at gennemføre den nye kvælstofreguleringsmodel, herunder særligt den årlige udledningskvote og basisudvaskningsgrænse, som de enkelte land- og skovbrugsvirksomheder skal overholde. Hensigten med bestemmelsen er at sikre, at der til enhver tid kan fastsættes de nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af de relevante forpligtelser i henhold til miljø- og naturdirektiverne inden for lovens anvendelsesområde, herunder til iværksættelse af supplerende foranstaltninger.

Overførsel af regler fra husdyrbrugloven

Dele af husdyrbrugloven er overført til lovforslaget. Det drejer sig om husdyrbruglovens bemyndigelser til at fastsætte regler om selve anvendelsen af gødning. Begrundelsen for at overføre reglerne til lovforslaget er, at det er fundet hensigtsmæssigt at samle regler om markreguleringen i én lov. Reglerne overføres uden indholdsmæssige ændringer.

Indarbejdelsen af bemyndigelserne om gødningsanvendelse fra husdyrbrugloven nødvendiggør indarbejdelse af en række understøttende bestemmelser, som er nødvendige af hensyn til bl.a. en effektiv behandling og håndtering af regler om gødningsanvendelse. Disse bestemmelser fremgår også af husdyrbrugloven i dag.

Herudover indeholder lovforslaget en bestemmelse om indberetning af alvorlige overtrædelser af reglerne om anvendelse af gødning til det register, der er oprettet i medfør af miljøbeskyttelsesloven. Der er ligeledes tale om en uændret overførsel af eksisterende regler.